

Speleologie

Evidence jeskyní Českého krasu - stav k 1. říjnu 2005

Inventory of caves of the Czech Karst, state as of October 1, 2005

Karel Žák¹, Michal Kolčava², Ondřej Jäger³, Roman Živor⁴

0. Abstract

The paper updates the cave cadastre of the Czech Karst, and summarizes new cave discoveries during last two years. The total length of all caves in this territory increased to 21 274 m (total of 672 speleological objects). From the newly discovered caves the largest one is Nedělní Cave near Radotín (length 110 m). Two important interconnections of caves occurred. Interconnected Srbské Caves and Netopýří Cave have a total length of 1230 m, interconnected caves Na Javorce I and Na Javorce II reached total length of about 400 m.

1. Úvod

V čísle 29 sborníku Český kras jsme publikovali soupis jeskyní Českého krasu k datu 1. října roku 2003 (Žák a kol. 2003). V takových územích jako je Český kras, kde pracuje řada jeskyňářských skupin a kde probíhá těžba v mnoha vápencových lomech, se samozřejmě údaje v soupisu často mění. Kromě toho do publikované verze soupisu přes veškerou snahu proniklo několik chyb a nepřesností, které považujeme za účelné odstranit.

Potřebné změny a doplňky v soupisu jeskyní jsou několikerého druhu:

- odstranění chyb v předchozí publikované verzi;
- doplnění údajů a změny u některých jeskyní, například doplnění dalších jmen jeskyní (synonym), změny v délkách jeskyní v důsledku přesnějšího zmapování, změny v délkách jeskyní v důsledku prodloužení, odtěžení jeskyní, propojení jeskyní a podobně;
- jeskyně nově evidované mezi 1.10. 2003 a 1.10. 2005.

V dalším textu jsou jednotlivé změny postupně uvedeny. Číslo jeskyní uvádíme opět zkráceně, v tradičním formátu běžném v Českém krasu, tedy např. naše číslo **10-001** (= desátá krasová skupina, první evidovaná jeskyně) odpovídá v celostátní databázi jeskyní JESO číslu K112 87 **10 J00001**, přičemž znaky K112 87 jsou u všech jeskyní v Českém krasu shodné.

2. Oprava chyb v předchozí verzi soupisu k 1.10. 2003

Předchozí publikovaná verze soupisu z roku 2003 obsahovala 647 jeskynních objektů a u každého 7 údajů, tedy celkem 4 529 různých údajů. Většina chyb vznikla jako překlepy při vyplňování databáze. Do současnosti víme zatím o těchto chybách v uvedených údajích:

11-006 Liščí díry; chybně byla uvedena hrubá lokalizace. Tato odtěžená jeskyně samozřejmě ležela v prostoru dnešního lomu VČS-západ, nikoliv na Zlatém koni.

14-003 Holubí jeskyně; u jeskyně byla chybně uvedena délka, správný údaj délky je 28 m, délka jeskyně se v posledních dvou letech nezměnila.

14-018 Jeskyně P.T. v Kruhovém lomu u Srbska byla vedena jako odtěžená, ale existuje ve sz. stěně 3. etáže, přístupná jen speleopalpinisticky. Její zachování v plné původní délce zhruba 25 m bylo ověřeno při revizi jeskyní v lomu na podzim roku 2004.

18-008 V Červeném lomu III; jeskyně byla uvedena jako odtěžená, ale existuje, v plné dokumentované délce.

18-012 Drdova jeskyně; jeskyně byla uvedena jako odtěžená, byla ale jen částečně zavalena, dnes je opět přístupná.

21-039 Hadí jeskyně; je v přirozeném terénu, nikoliv v lomu jak bylo uvedeno.

23-040 Nad Ucpanou; je v přirozeném terénu, nikoliv v lomu jak bylo uvedeno.

Stará a Nová Krápníková jeskyně v lomu na Chlumu; při novém podrobném mapování Fialové jeskyně, torza Krápníkové jeskyně a spojky mezi nimi, jeskyně Černé (M. Kolčava a spol., v tomto svazku), bylo zjištěno, že dnešní torzo Krápníkové jeskyně se morfologicky velmi podobá plánu a řezu zadní části tzv. Nové Krápníkové jeskyně (Skřivánek 1953). Dříve jsme považovali toto současné torzo za zbytek a pokračování Staré Krápníkové jeskyně (Kukla 1949). Poloha dnešního torza se po zmapování prostorového vztahu k Fialové jeskyni shoduje s polohou konce Nové Krápníkové jeskyně v mapě lomu od F. Skřivánka z roku 1953. Považujeme tedy dnešní torzo za zbytek Nové Krápníkové jeskyně. Tím se mění číslování a evidence jeskyní v této části lomu Na Chlumu u Srbska takto: **23-050 Stará Krápníková** (Kukla 1949), délka 13 m, zcela odtěžena; **23-051/A Nová Krápníková** (Skřivánek 1953), přední část odtěžena, část zbývá; s ní je propojena jeskyně **23-051/B Černá**. Celková délka všech částí dnes propojených jeskyní 23-051/A + 23-051/B činí 46 m, denivelace je 12 m.

25-022 Malá Rudolfka; číslo jeskyně omylem uvedeno s písmenem A, správné číslo je 25-022.

K jeskyni 11-005 V Císařském lomu bylo minimum údajů. Na základě neúplných informací K. Žák soudil, že k ní patří článek Schuberta (1900), ve kterém není popisovaná jeskyně u Koněprus přesně lokalizována (viz Bosák 2003). Hlubším studiem archivní literatury se zjistilo, že ve skutečnosti se tento nepřesně lokalizovaný článek Schuberta (1900) vztahuje k nějaké v podstatě neevidované jeskyni v lomu Kobyla, zřejmě někde v prostoru mezi jeskyněmi 18-002 a 18-003. Odtěžená jeskyně 11-005 v Císařském lomu tedy nadále zůstává prakticky bez rozměrových a přesných polohových údajů.

3. Změny v údajích u některých jeskyní

U řady jeskyní přibyla další synonyma, některá pocházejí z ústního podání, řada jich je ze starší archeologické literatury. Všechna

¹ Geologický ústav AV ČR, Rozvojová 135, 165 02 Praha 6 - Lysolaje, zak@gli.cas.cz

² Davidkova 95, 182 00 Praha 8, mayk@atlas.cz

³ CHKO Český kras, 267 18 Karlštejn 85

⁴ Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR, V Holešovičkách 41, Praha 8, zivor@irms.cas.cz

Poděkování: Děkuje všem, kdo nás informovali o chybách v předchozí verzi soupisu a poskytli zpřesňující a nové údaje. Zejména přispěli J. Albrecht, P. Čáslavský, J. Dragoun, M. Majer, P. Olišar, J. Plot, M. Přibíl, K. Ryšánek, L. Vlk, J. Zelinka a další. Doplnění databáze jeskyní a sestavení článku proběhlo v rámci výzkumného záměru AV0Z 30130516 Geologického ústavu AV ČR. *Čes. kras (Beroun)*, 31(2005), 19-21

ISSN 1211-1643

ISBN 80-903477-0-3

na synonyma byla předána do celostátní databáze jeskyní JESO, spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. V některých případech se mírně změnila údaje délky nebo celkového převýšení jeskyně (denivelace) v důsledku přesnějšího mapování jeskyní (aniž by se její rozměry změnila ve skutečnosti). Drobné změny jsou zaneseny ve výše uvedené databázi, zde je ale jednotlivě neuvádíme.

U některých jeskyní se však jejich skutečné rozměrové charakteristiky podstatně změnila v důsledku prolongací. Významnější změny byly v uplynulých dvou letech zaznamenány v těchto jeskyních (D=délka, Dn=denivelace, uveden je ještě název a číslo jednotlivých základních organizací České speleologické společnosti, které na dané lokalitě pracují):

10-009 U Málkova (Lejškov, západní část); dutina zřejmě částečně upravená lomaři a podchycená do soupisu poprvé v roce 2003 byla dosud známá jen z pohledu od vchodu. V září 2005 podrobnější průzkum (M. Majer, R. Jelen, Surikata a spol.) potvrdil, že se jedná o členitou plochou dutinu s délkou minimálně 15 m. Hojně oživení jeskyně vedlo ke vzniku synonyma **Blešárna**.

11-007/H Bufetová propast (Zlatý kůň); v propáستce probíhá dlouhodobě prolongace ZO 1-04 Zlatý Kůň, hloubka k datu uzávěrky dosáhla 14 m.

11-029 Únorová (lom VČS-Západ); v roce 2005 bylo při konečných úpravách stěn lomu odstráněno zbývající torzo jeskyně.

13-024/B Tetínská propáستka 2 (Tetínská rokle); v jeskyni aktuálně probíhá prolongace ZO 1-02 Tetín, výkop sondy pod komínem v zadní části jeskyně (viz též Nakládal 2005), k datu uzávěrky došlo v sondě k postupu zhruba o 6 m do hloubky, celkem má jeskyně D 42 m, Dn cca 10 m.

14-008 Devítikorunová (lom Montánka, Kavčí díry u Tetína); současná celková délka jeskyně je 22 m, Dn 5 m.

14-014 Volarská (lom Montánka, Kavčí díry u Tetína); v jeskyni probíhá prolongace ZO 1-02 Tetín, vedená horizontálními chodbami zaplněnými sedimenty s nepatrnými volnými dutinami u stropu dále do skalního masivu. Jeskyně má v současnosti celkovou délku 52 m, Dn 6 m.

18-036 Lucie (lom VČS-Východ); zbytky jeskyně byly odtěženy v roce 2004.

21-001 Nad Kačákem (údolí Kačáku); v jeskyni probíhaly práce (ZO 1-11 Barrandien) jednak v odbočce ze Sněmovního dómku směrem pod Kořenový dóm a potom v koncovém dómu Atlasů. Délka jeskyně tím narostla za poslední 2 roky o cca 20 m na celkových 390 m.

21-054 Arnika (údolí Propadlých vod u Sv. Jana p. Skalou); dlouhodobá prolongace ZO 1-05 Geospeleos, postupně bylo objeveno dalších 51 m chodeb. Jeskyně má k datu uzávěrky D 121 m, Dn 34 m.

21-069 Čtyřvchodová (horní etáž lomu Alkazar u Hostimi); drobná prolongace provedená zřejmě ne-jeskyňáři, aktuální délka jeskyně je 21 m, Dn 6,5 m. Tři ze čtyř vchodů jsou průlezně propojeny.

23-007 Systém Srbské jeskyně - Netopýří jeskyně (lom Na Chlumu u Srbska); propojením původně nezávislých jeskyní 23-007 a 23-003 dne 11.10. 2003 (ZO 1-06 Speleologický klub Praha, viz též Čáslavský 2004) vznikl systém s celkovou délkou nejméně 1230 m. Propojený systém byl celý nově zmapován (ZO 1-06). V Českém krasu je v pořadí podle délky na 4. místě.

23-052 Fialová; jeskyně byla nově přesněji zmapována (M. Kolčava a spol., v tomto svazku), zpřesněné údaje jsou D 236 m, Dn 41 m. V pořadí jeskyní Českého krasu podle délky je na 15. místě.

24-101 Studniční propast (sv. svah Mokrého vrchu v oblasti Amerik); ve dnech 5.2. a 20.2.2005 se podařilo Jeronýmovi a Mar-

tinovi Zapletalovi a spol. (ZO 1-05 Geospeleos) proniknout do dalších částí jeskyně, která tím dosáhla délky podzemních prostor 50 m a celkové denivelace 14 m (více na www.geospeleos.com).

24-122 Dubová (návrší U soudného dubu nad údolím Bubo-vického potoka) Jeroným Zapletal a další členové ZO 1-05 Geospeleos pronikli do dalších malých síněk, délka jeskyně tak vzrostla na 47 m.

26-002 Na Javorce II (Javorka u Karlštejna); dne 14.2. 2004 pronikli J. Dragoun a J. Vejlupek (ZO 1-11 Barrandien) do dalších volných prostor, celková délka prostor ve spodním ze dvou vchodů Na Javorce byla po této prolongaci zhruba 293 m, denivelace zhruba 33 m. Další výrazná vertikální dutina s výškou 15 m a délkou 20 m byla objevena počátkem roku 2005, délka jeskyně tím dosáhla celkových 310 m. K propojení Javorky I a Javorky II došlo dne 16.7. 2005 průlezem spojovacího komínu. Celý propojený systém jeskyně Na Javorce (vedený nadále pod číslem největší části, tedy 26-002) tím dosáhl délky zhruba 400 m a značné denivelace, zhruba 50 m. Jeskyně Na Javorce se tím v rámci Českého krasu zařadila v pořadí podle délky na 7. místo, sedmá je v Českém krasu i v pořadí podle denivelace.

29-016 Mexická 1 (lom Mexiko u Chýnic), menší prolongace, současná délka jeskyně je zhruba 7 m.

4. Nově evidované jeskyně

Nově byly evidovány tyto jeskyně:

14-033 Dvouvchodová; v lomu Montánka u Tetína, ve stěně vpravo od j. U veselé pastýřky, evidována při mapování lomu v roce 2004, D 5 m, Dn 2,5 m.

14-034 Prolomená; u paty stěny lomu Montánka v části lomu bližší k Srbsku, evidována při mapování lomu Montánka v roce 2004, D 4,5 m.

14-035 Klíčová dírka; dávno známá a nápadná jeskyňka při patě spojené první+druhé etáže Kruhového lomu u Srbska, v rohu etáže za výběžkem lomové stěny se štolami, doplněna do evidence, D 3 m.

14-036 Komín Okurka; dokumentací dosud opomenutý mohutný komín rozšiřující se směrem nahoru v širokou dutinu, zasahující skoro přes celou výšku třetí etáže, sz. stěna Kruhového lomu u Srbska, zaznamenán při revizi krasových jevů v lomu dne 20.11.2004. Přístup do dutiny se zřejmě uvolnil samovolným vysypáním výplně z komína. Dn 15 m.

15-030 Dušičková; menší korozně-puklinová jeskyně, D 4 m, zjištěna 2.11. 2003 ve svazích Kody v prostoru nad Kruhovým lomem u Srbska.

15-031 Jubilejní; volný jeskynní vchod byl nalezen K. Žákem v Kodě na jaře roku 2005, jeskyně byla prozkoumána 17.7. 2005, v den 30. výročí objevu jeskyně Martina. D 5,5 m.

16-007 Aniččina; portál jeskyně s volnou jeskynní chodbou zjištěn v září 2004 členy ČSS, ZO 1-05 Geospeleos v dělicím hřebeni mezi Císařskou a Kodskou roklí, asi 200 m podél hřebínku nad jeskyní Skalní brána. Horizontální chodba délky 6 m na hranici vápenců třebotovských a chotečských. Jeskyni již dříve znal J. Plot, nebyla však evidenčně podchycena.

16-008 Na vráse; objevená a dokumentovaná v září 2005 M. Majerem a V. Daněčkem, strukturně podmíněná jeskyňka ve vrcholu dílčí antiklinály v Císařské roklí, D 2,5 m.

17-020, 17-021, 17-022 Červená trojka; tři menší zhruba horizontální jeskyně v pásu červených vápenců třebotovských, vysoko ve svazích v prostoru mezi Císařskou roklí a Tomáškovým lomem u Srbska. Evidovány hlavně proto, že v této litologii zatím nebyly krasové jevy prakticky vůbec známy. 17-020 Červená trojka

pravá, nápadný portál s krátkou korozní chodbou a neprůlezným pokračováním, délka 3 m, 17-021 Červená trojka střední, zhruba 1 m široká ale nízká chodba s doupětem, viditelná do vzdálenosti asi 5 m, 17-022 Červená trojka levá, úzký dlouhý korozní kanál na hranici průleznosti, štíhlý jeskyňář zaleze do D 3 m.

18-040 Bonzáková sluj (též Naprášená); menší strmě klesající dutina těsně pod ukloněnou plochou Očkovského přesmyku v nejsevernějším konci lomu Kobyla. Délka zhruba 4 m, denivelace 3 m (viz též Nakládal a kol. 2003, str. 23).

21-076 Macháčkova; místo vytipováno na základě zpráv od pamětníků J. Zelinkou na podzim roku 2003, uprostřed ukloněných ploten stěny Macháčkova lomu na Herinkách (k.ú. Hostim), v oblasti, kde dosud nebyly žádné jeskyně známy. Volné prostory prozkoumány jeskyňáři ZO 1-02 Tetín v květnu 2004. Horizontální jeskyně s nízkými a úzkými chodbami ve vápencích chýnických (první známá jeskyně v této litologii v rámci celého Českého krasu), délka všech částí je zhruba 15 m.

24-126 Nad Královou studní; malá jeskyňka ve skalním hřebínku nad známou Královou studní v oblasti Dřínové hory. Evidována hlavně kvůli nálezům středověké keramiky (K. Žák) před vchodem, uvedena již také Kolčavou (2004).

29-019 Nedělní; zjištěna dne 14.3. 2004 J. Albrechtem a R. Švajdou v činném lomu Špička v Radotínském údolí (Albrecht 2004), již hned po objevu se jednalo o největší známou jeskyni na území hl. m. Prahy, s délkou zhruba 50 m. Vchod jeskyně byl následně zasypan lomaři. Na přelomu roku 2004 a 2005 byla po odstranění bloku v odbočce východního směru postupně objevena další část tvořená těsnými chodbami s délkou cca 50 m, takže jeskyně má v současnosti celkovou délku zhruba 110 m, Dn 11 m.

30-034 Za plotem I, délka cca 2 m; **30-035 Za plotem II**, délka 5 m; **30-036 V tunelu**, délka 6 m; tři menší jeskyně doplněné do evidence M. Přibílem, všechny jsou v prostoru dnes uzavřeného Prokopského lomu.

5. Závěr

Za dva roky od uveřejnění posledního soupisu jeskyní se díky prolongacím, novým objevům a přesnějším mapování zvětšila evidovaná délka jeskyní Českého krasu o 871 m na celkových 21 274 m. Nově bylo během dvou let podchyceno 18 dosud neevidovaných jeskyní. Došlo ke dvěma významným propojením (Srbské jeskyně a Netopýří jeskyně v lomu Na Chlumu u Srbska; jeskyně Na Javorce I a Na Javorce II u Karlštejna). Z nově objevených jeskyní je za poslední dva roky největší Nedělní jeskyně v lomu Špička v Radotínském údolí s délkou zhruba 110 m.

Literatura

- Albrecht J. (2004): Nedělní jeskyně – nejdelší jeskyně na území města Prahy. – *Speleofórum*, 23 (2004): 43. Praha.
- Bosák P. (2003): *Zápis ze schůze ad hoc komise pro vyřešení problémů v evidenci a pojmenování jeskyní v Českém krasu*. – MS, Arch. Čes. Speleol. Spol. Praha.
- Čáslavský P. (2004): Propojení Srbských jeskyní a Netopýří jeskyně v lomu Na Chlumu u Srbska. – *Speleofórum*, 23 (2004): 36–37. Praha.
- Kolčava M. (2004): Nový soupis krasových jevů skupiny 24 v Českém krasu. – *Čes kras (Beroun)*, 30: 4–44.
- Kukla J. (1949): Krápníková jeskyňka v Srbsku u Berouna. – *Čs. kras*, 2 (1949): 43–44. Brno.
- Nakládal P. a kol. ve složení Kocour (moravský), Knak, rodina Gumáků, Wikky, J. Stankovič, Z. Jáně a J. Dohnal (2003): Rozpojování hornin pomocí speciálních nábojek. – *Speleo (Praha)*, 38: 20–33.
- Nakládal P. (2005): Copak nám to teče pod Tetínem II aneb proč kopat v Tetínských propástkách. – *Speleo (Praha)*, 41: 23–27.
- Schubert R. J. (1900): Ueber eine neuentdeckte Höhle bei Konieprus (Beraun). – *Lotos, N.F.*, 22: 247–250. Praha.
- Skřivánek F. (1953): Nová krápníková jeskyně v Českém krasu. – *Čs. kras*, 6: 165–167. Brno.
- Žák K., Kolčava M., Jäger O., Živor R. (2003): Evidence jeskyní Českého krasu - stav k 1. říjnu 2003. – *Čes. Kras (Beroun)*, 29: 5–20.